

Täysistunto

Torstai 23.11.2023 klo 15.59—20.04

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rahoitusvakuusviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamiseksi ja eräksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 45/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/2023 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto.

Keskustelu

19.54 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt talousvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Rahoitusvakuusviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamiseksi ja eräksi muiksi laeiksi. Esittelen mie-tinnön.

Esityksen tarkoituksena on turvata Rahoitusvakuusviraston toiminnan rahoitus pitkällä aikavälillä ottaen huomioon virastolle lainsäädännössä vuonna 2022 osoitetut uudet tehtävät säätämällä riittävästä viraston hallintomaksujen enimmäismäärästä. Lisäksi muutoksia esitetään hallintomaksujen määräytymiseen yhteenliittymien, yritysjärjestelytilanteiden sekä maksuvelvollisuuden päättymiseen liittyvien tilanteiden osalta.

Lisäksi rahoitusvakuusviranomaisesta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset mahdollisuudesta hakea oikaisua viraston automaattisen päätöksenteon avulla annettuun päätökseen ja tehtäisiin muut tarvittavat muutokset, joilla huomioitaisiin hallintolain automaattista asian ratkaisua koskevat uudet säädökset. Rahoitusvakuusviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksia koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin, ja siitä poistettaisiin ylijohtajan kahden toimikauden rajoitus. Lisäksi lakeihin tehtäisiin muita teknisiä muutoksia sekä eräitä kriisinratkaisua ja talletussuojaa koskevien direktiivien täytäntöönpanoon liittyviä täsmennyksiä.

Esityksellä ehdotetaan lisäksi muutettavan lakia luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta. Näillä muutoksilla pannaan tarvittavilta osin täytäntöön kriisinratkaisua koskevan direktiivin muutokset.

Arvoisa puhemies! Rahoitusvakuusvirasto toimii kansallisena kriisinratkaisuviranomaisena rahoitusmarkkinoiden vakauden varmistamiseksi ja taloudellisiin vaikeuksiin joutu-neiden luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten toiminnan uudelleen järjestelemiseksi. Rahoitusvakuusvirasto toimii myös kansallisena talletussuojasta vastaavana viranomaisena sekä vastaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sekä arvopaperikeskuksen kriisin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

ratkaisuasioista. Lisäksi virasto ylläpitää huoltovarmuustilijärjestelmää, jonka tehtävänä on turvata yhteiskunnan kriittiseen infrastruktuuriin kuuluvien rahoituspalveluiden toimivuutta ja mahdollistaa päivittäismaksut normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Rahoitusvakausviraston toimintamenot katetaan kokonaisuudessaan toimialalta perittävillä hallintomaksuilla. Maksuvelvollisia ovat luottolaitokset, sivuliikkeet, sijoituspalveluyritykset, arvopaperikeskus, keskusvastapuolet ja keskusvastapuolten määritysosapuolet. Tässä esityksessä lain mahdollistamaa hallintomaksujen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä noin 6,5 miljoonasta eurosta 12 miljoonaan euroon. Näin pyritään pitkällä aikavälillä turvaamaan viraston suoriutuminen lakisääteisistä tehtävistään ja varmistamaan riittävä rahoituspuskuri mahdollisten ennakoimattomien kustannustarpeiden varalta. Viraston arvioidut toimintamenot vuosille 2024—2026 ovat noin 8 miljoonaa euroa vuosittain, joten voimassa olevan lain mahdollistama 6,5 miljoonan euron enimmäismäärä ei riitä kattamaan viraston toimintamenoja seuraavina vuosina. Todellinen maksuvelvollisilta perittävä hallintomaksu määräytyisi edelleen valtion talousarvioprosessissa määriteltyjen viraston todellisten toimintamenojen perusteella.

Lisäksi on pidetty tarpeellisena varata noin 4 miljoonan euron suuruinen rahoituspuskuri tulevien vuosien mahdollisten ennakoimattomien rahoitustarpeiden kasvun varalle. Näin virasto pystyy tarvittaessa perimään hallintomaksuja yllättävien lisäkustannusten osalta esimerkiksi kriisitilanteissa ilman, että lakia tarvitsee tapauskohtaisesti muuttaa. Näissäkin tilanteissa maksujen korottamisesta tulisi aina päättää ennalta valtion lisätalousarviossa, jossa yksilöidään tarkat määrärahatarpeet ja rahojen käyttökohteet.

Talousvaliokunta näkee Rahoitusvakausviraston toimintamenojen enimmäismäärän nostamisen perusteltuna ja pitää tärkeänä, että kustannusten nousua pyritään samalla hillitsemään. Rahoitusvakausviraston tulohajauksessa sekä muilla käytettävissä olevilla keinoilla tulee huolehtia siitä, että viraston toiminta on mahdollisimman kustannustehokasta ja kustannusrakenne mahdollisimman läpinäkyvä.

Valiokunta toteaa, että finanssialan merkittävästi lisääntynyt sääntely on johtanut huomattaviin sääntelyn toimeenpano- ja valvontakuluihin toimialalla. Toiminnan kustannustehokkuuden näkökulmasta on keskeistä, että sääntely on mahdollisimman johdonmukaista ja yksiselitteistä ja muodostaa selkeän kokonaisuuden. Tämä koskee EU:n ja kansallisen lainsäädännön ohella Finanssivalvonnan määräyksiä, ohjeita ja suosituksia.

Talousvaliokunta toteaa, että Rahoitusvakausviraston toimintaa valvotaan samalla tavoin kuin muitakin valtionhallinnon kustannuksia ja virastoja. Eduskunta hyväksyy viraston vuosittaiset menot talousarviossaan, ja Rahoitusvakausvirasto perii toimialalta hallintomaksuja eduskunnan vahvistamien toimintamenojen kattamiseksi Rahoitusvakausviraston hallintomaksuista annetun lain mukaisin maksuosuuksin, eikä sillä ole niiden suhteen harkintavaltaa.

Valiokunta toteaa, että erityisesti viimeaikaisista EU:n finanssialaa koskevaan sääntelyyn liittyvistä velvoitteista on aiheutunut sekä finanssialan toimijoille että viranomaisille uusia tehtäviä ja kustannuksia. Lisäksi vallitsevan geopoliittisen tilanteen aiheuttama epävarmuus on lisännyt tarvetta varautua erilaisiin kriiseihin ja uhkiin myös finanssimarkkinoiden näkökulmasta. Uudet tehtävät ja varautuminen toimintahäiriöihin muuttuneessa toimintaympäristössä aiheuttavat väistämättä lisäkustannuksia.

Valiokunta toteaa myös, että kriisivarautumisessa pitkäjänteisellä ja ennakoivalla työllä voidaan paljolti vaikuttaa siihen, että erilaisiin kriiseihin ja häiriötiloihin pystytään varau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

tumaan ja niiden kustannuksia arvioimaan etukäteen. Huolellisesta ja pitkäjänteisestä varautumistyöstä huolimatta on kuitenkin hyvin vaikeaa yksityiskohtaisesti ennustaa, millaisia kriisejä ja häiriötilanteita voi syntyä ja kuinka vakavia ja pitkäkestoisia vaikutuksia niillä on. Lisäksi voi tulla tilanteita, joissa samaan aikaan useampi kuin yksi kriisi haittaa finanssimarkkinoiden toimivuutta. Tämän takia on käytännössä mahdotonta tyhjentävästi ennalta määritellä, minkälaisiin kriiseihin ja häiriötilanteisiin lisäresurssit voidaan kohdentaa.

Näistä syistä talousvaliokunta katsoo, että Rahoitusvakausviraston hallintomaksujen enimmäismäärää määritettäessä on perusteltua varata hallituksen esityksen mukainen noin 4 miljoonan euron suuruinen puskuri, jota voidaan käyttää ennakoimattomiin kuluihin siten kuin eduskunta lisätalousarviomenettelyssä päättää.

Talousvaliokunta toteaa, että Suomen huoltovarmuutta ja resilienssiä on pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti kehitetty sekä kokonaisuutena että kunkin sektorin osalta erikseen osana kokonaisuutta. Voimassa olevan varautumista koskevan lainsäädännön lähtökohtana on, että yhteiskunnan eri toimijat varautuvat vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin osana normaalia toimintaansa.

Samoin kuin voimassa olevassa laissa, ehdotuksen mukaan korotetun hallintomaksun maksuperuste olisi luottolaitosten osalta niiden tase. Ehdotuksessa hallintomaksun korotustarvetta on perusteltu erityisesti kansallisen huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpito- ja kehittämiskustannuksilla sekä Suomea mahdollisesti kohtaavien kriisitilanteiden hallinnasta aiheutuvilla kustannuksilla.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 45/2023 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2023 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.